

Høringsnotat – utkast til endringer i personopplysningsforskriftens regler om melde- og konsesjonsplikt

1. Innledning og bakgrunn

Som et ledd i regjeringens tidstyvprosjekt¹ har Datatilsynet gjennomgått eksisterende bestemmelser om melde- og konsesjonsplikt ved behandling av personopplysninger. Datatilsynet har fremmet forslag til fire nye unntak fra meldeplikten og fem unntak fra både melde- og konsesjonsplikten. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) vurderer, i likhet med Datatilsynet, at det er gode grunner for å gjøre unntak fra melde- og konsesjonsplikten i større grad enn det er gjort i dag, særlig i tilfeller der personverntrusselen er liten. Dette vil redusere arbeidsmengden hos Datatilsynet. Samtidig vil det være ressursbesparende for virksomhetene som per i dag driver med behandling av personopplysninger som er underlagt melde- og konsesjonsplikt. I dette høringsnotatet foreslås derfor en slik forenkling.

De foreslåtte unntakene må i tillegg sees i lys av at det vil skje betydelige endringer i melde- og konsesjonsplikten når EUs nye personvernforordning (EU 2016/679) trer i kraft 25. mai 2018.² I forordningen oppheves meldeplikten. I tillegg vil færre virksomheter trenge å søke konsesjon fra sitt lands personvernmyndigheter. Kun i de tilfeller der personvernrisikoen ikke kan håndteres på en tilfredsstillende måte internt i virksomheten, skal det søkes forhåndsgodkjenning fra nasjonale myndigheter.

2. Gjeldende rett

Melde- og konsesjonsplikt ved behandling av personopplysninger reguleres i lov om behandling av personopplysninger av 14. april 2000 nr. 31 (personopplysningsloven, i det følgende forkortet pol.) kapittel VI. Hovedregelen er at elektronisk behandling av personopplysninger er meldepliktig til Datatilsynet (pol. § 31), og at elektronisk behandling av sensitive personopplysninger er konsesjonspliktig (pol. § 33).

Meldeplikt innebærer at behandlingsansvarlige³ som ønsker å sette i gang en viss form for behandling av personopplysninger, må orientere Datatilsynet før behandlingen iverksettes (pol. § 31). Meldingen til Datatilsynet skal blant annet inneholde informasjon om hva slags personopplysninger som skal behandles og til hvilke formål, hvem som er behandlingsansvarlig, når behandlingen starter, om det benyttes databehandlere, hvilke kilder som skal benyttes og hvem opplysningene vil bli levert til (pol. § 32). Meldingen må gis senest 30 dager før oppstart av behandlingen, og den er vanligvis gyldig i tre år. Dersom personopplysningene fremdeles blir behandlet etter tre år, må det sendes inn en ny melding. Det samme gjelder dersom det gjøres endringer i behandlingen. Behandlingen kan igangsettes *uten* at det foreligger noen forhåndstillatelse fra Datatilsynet. Datatilsynet utsteder kun kvittering for mottatt melding. I tillegg registrerer Datatilsynet meldingen i meldingsdatabasen som

¹ Tidstyvprosjektet er en del av regjeringens satsingsområde "En enklere hverdag for folk flest". Hensikten er å fornye, forenkle og forbedre statsforvaltningen. Ved å fjerne tidstyver blir hverdagen mer effektiv, både for forvaltningen og for innbyggerne.

² Forordningen vil innlemmes i EØS-avtalen og målet er at den skal tre i kraft i Norge på samme tidspunkt som i EU.

³ Behandlingsansvarlig er den som bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke hjelpemidler som skal brukes, jf. personopplysningsloven § 2 første ledd nr. 4.

er tilgjengelig på tilsynets egen hjemmeside.⁴ Meldingsdatabasen er offentlig tilgjengelig og gir oversikt over alle inngitte meldinger. Datatilsynet fører en tilsvarende oversikt over gitte konsesjoner.⁵

Konsesjonsplikt innebærer at behandlingsansvarlige må søke Datatilsynet om forhåndsgodkjenning til å behandle sensitive personopplysninger (pol. § 33). I tillegg er det i forskrift fastsatt enkelte særbestemmelser om konsesjonsplikt (pol. § 31 fjerde ledd). Det innebærer at kredittopplysningsvirksomheter og virksomheter som behandler personopplysninger i tele-, bank-, forsikrings- og finanssektoren også må søke om konsesjon fra Datatilsynet, jf. forskrift om behandling av personopplysninger av 15. desember 2000 nr. 1265 (personopplysningsforskriften) kapittel 4 og 7 del I. I motsetning til behandlinger som omfattes av meldeplikten, kan konsesjonspliktig behandling av personopplysninger ikke igangsettes før det foreligger en godkjenning fra Datatilsynet.

Meldeplikten skal fylle flere funksjoner. Den skal etablere kontakt mellom Datatilsynet og den behandlingsansvarlige, gi grunnlag for å formidle regelinformasjon til de meldepliktige og bidra til å høyne bevissthetsnivået om personvernspørsmål hos disse. De samlede meldingene skal utgjøre en vesentlig del av grunnlaget for tilsynets prioritering av arbeidsoppgaver, særlig i relasjon til kontroll, veiledning og regelverk, og de skal sikre offentlighet med hensyn til de behandlinger som foretas.⁶ Konsesjonsplikten fyller i praksis de samme funksjonene som meldeplikten. I tillegg innebærer konsesjonsplikten at Datatilsynet kan sette særlige vilkår ved behandlingen av sensitive personopplysninger som er nødvendige for å ivareta personvernet (pol. § 35).

3. Unntak fra melde- og konsesjonsplikt

I personopplysningsforskriften kapittel 7 del II-IV og særlovgivning angis det flere viktige og praktiske unntak fra melde- og konsesjonsplikten. Det er gitt unntak på områder som enten er godt regulert i særlovgivning eller der personverntrusselen er liten.

Personopplysningsforskriften er bygget opp slik at visse typer behandling av personopplysninger er unntatt enten melde- eller konsesjonsplikt eller begge deler. Behandling av kunde-, abonnent- og leverandøropplysninger er unntatt fra meldeplikt, jf. kapittel 7 del II. Behandling av pasientopplysninger hos helsepersonell som er underlagt offentlig autorisasjon eller gitt lisens er unntatt konsesjonsplikt, men undergitt meldeplikt, jf. kapittel 7 del IV. Behandling av visse sensitive kundeopplysninger og personalregistre er derimot eksempler på behandlinger som er unntatt både melde- og konsesjonsplikt, jf. kapittel 7 del III.

Ved vurderingen av om det skal gjøres ytterligere unntak fra melde- og konsesjonsplikten, må det sentrale være om personvernet til de registrerte ivaretas tilfredsstillende selv om behandlingen ikke er innmeldt til eller forhåndsgodkjent av Datatilsynet. Det er blant annet tilfelle når en behandling av personopplysninger er regulert i egen lov. Da vil den aktuelle loven som oftest inneholde sentrale personvernbestemmelser. I den grad særlovgivningen ikke har bestemmelser som regulerer behandlingsmåten, får personopplysningsloven anvendelse på disse (pol. § 5). Lovbestemmelser kan i praksis dessuten sikre mer offentlighet om en bestemt type behandling av personopplysninger enn meldingsdatabasen og oversikten over gitte konsesjoner. Det er også viktig at Datatilsynet og publikum enkelt kan skaffe seg kunnskap om den behandlingsansvarlige og den aktuelle behandlingen fra andre kilder, slik at vedkommende kan kontaktes for eksempel i forbindelse med kontroll eller begjæringer om innsyn etter personopplysningsloven § 18.

⁴ www.melding.datatilsynet.no/melding/report_search.pl

⁵ www.datatilsynet.no/Regelverk/Konsesjoner/

⁶ NOU 1997:19 pkt. 12.5.4.2, som ble fulgt opp i Ot.prp. nr. 92 (1998-99) pkt. 6.5.4.

Ønsket om å ha en så fullstendig meldingsdatabase som mulig er ikke et selvstendig argument mot å gjøre unntak fra meldeplikten. De eksisterende unntakene fra meldeplikten gjør at meldingsdatabasen per i dag ikke gir en fullstendig oversikt over alle behandlinger av personopplysninger. Ifølge Datatilsynet har flere behandlingsansvarlige i tillegg unnlatt å sende inn melding eller glemte å fornye meldingen etter tre år. Datatilsynet bruker derfor ikke meldingsdatabasen som grunnlag for sin prioritering av arbeidsoppgaver. Av samme grunn er meldingsdatabasen heller ikke egnet til å skape åpenhet om eksisterende behandling av personopplysninger. Dette underbygges av at meldingsdatabasen er lite brukervennlig, og at søkefunksjonaliteten gjør det vanskelig for brukerne å finne konkret informasjon.

4. Personvernkonsekvensene av et forenklet regelverk

De foreslåtte unntakene fra melde- og konsesjonsplikten vil ha liten betydning for personvernet, da de aktuelle behandlingene av personopplysninger utgjør en liten personverntussel. Samtidig vil de foreslåtte unntakene innebære en forenkling for Datatilsynet og virksomhetene som per i dag driver med behandling av personopplysninger som er underlagt melde- og konsesjonsplikt. De økonomiske og administrative konsekvensene av endringsforslagene omtales under punkt 6.

5. Forslag til endringer i personopplysningsforskriften med merknader

5.1 Behandlinger som er unntatt fra meldeplikt

a) Forslag til ny § 7-11 a. Adgangskontroll

Som hovedregel vil arbeidsgivere være unntatt fra melde- og konsesjonsplikt til Datatilsynet for behandling av personopplysninger vedrørende ansatte, jf. personopplysningsforskriftens § 7-16. Behandling av personopplysninger ved bruk av adgangskontroll er derimot ikke tidligere regulert i personopplysningsforskriften. Det innebærer at slik behandling er underlagt meldeplikt etter personopplysningsloven § 31.

Adgangskontrollanlegg med registrering av passeringer (aktivitetslogg) er nært knyttet til andre behandlingene av ansattes personopplysninger, men har et mer spesifikt formål, nemlig å kontrollere hvem som er i kontorbygget eller på fabrikkområdet til enhver tid. Dette er begrunnet i sikkerhets- og sårbarhetshensyn. Aktivitetsloggen kan brukes både til å finne ut hvem som var til stede ved en konkret hendelse, og for å skape sikkerhet ved ulykker ved at man vet hvem som er i det aktuelle området.

Adgangskontrollanlegg med aktivitetslogg er etter hvert blitt alminnelig på de fleste arbeidsplasser, noe som innebærer at et stort antall behandlingsansvarlige må melde slik behandling til Datatilsynet. På lik linje med vurderingen av eksisterende § 7-11 i personopplysningsforskriften, som omhandler aktivitetslogg i edb-system eller datanett, bør derfor behandling av personopplysninger i aktivitetslogg i adgangskontrollanlegg unntas fra meldeplikten. Det faktum at de fleste arbeidsplasser bruker slik aktivitetslogg innebærer at Datatilsynet relativt enkelt kan skaffe seg kunnskap om den behandlingsansvarlige og om den aktuelle behandlingen, slik at vedkommende kan kontaktes for eksempel i forbindelse med kontroll.

Innføring av adgangskontrollanlegg med aktivitetslogg er å anse som et kontrolltiltak, og må skje innenfor rammene av arbeidsmiljøloven kapittel 9. Arbeidsmiljøloven § 9-2 fastsetter krav om drøfting og informasjon om kontrolltiltak i virksomheten. Behandlingsansvarlig har uansett en plikt til å informere sine ansatte om at det samles inn opplysninger om dem (pol. §§ 19-20). Nevnte plikter vil normalt ha atskillig større informasjonsverdi for de ansatte enn meldingsdatabasen. I tillegg har det blitt

alminnelig kjent for publikum at det lagres personopplysninger om dem ved bruk av aktivitetslogg i adgangskontrollanlegg. På bakgrunn av dette synes det unødvendig å opprettholde meldeplikten ved behandling av personopplysninger i aktivitetslogg i adgangskontrollanlegg.

Departementet foreslår at det gjøres unntak fra meldeplikten etter personopplysningsloven § 31 første ledd for behandling av personopplysninger i aktivitetslogg i adgangskontrollanlegg. Bestemmelsen foreslås plassert i forskriftens kapittel 7 del «II. Behandlinger som er unntatt fra meldeplikt» i en ny § 7-11 a. Departementet anbefaler i samsvar med det ovenstående at personopplysningsforskriftens nye § 7-11 a gis følgende ordlyd:

§ 7-11 a. Adgangskontroll

Behandling av personopplysninger i aktivitetslogg i adgangskontrollanlegg er unntatt fra meldeplikten etter personopplysningsloven § 31 første ledd.

b) Forslag til ny § 7-11 b. Kameraovervåking

All behandling av personopplysninger med kameraovervåking er underlagt meldeplikt etter personopplysningsloven § 37 første ledd, jf. § 31 første ledd. I enkelte tilfeller kan behandlingen av personopplysninger ved kameraovervåking også være konsesjonspliktig (pol. § 37 fjerde ledd). Dette gjelder kun når en vesentlig del av personopplysningene som overvåkingen fanger opp er sensitive.⁷ Slike tilfeller omfattes imidlertid ikke av det foreslåtte unntaket.

Kameraovervåking spenner over et vidt område. I det ene tilfellet kan det omfatte en relativt uskyldig overvåking ved bruk av porttelefon som har som formål å gjenkjenne personer som ringer på som ledd i en adgangskontroll. På den andre siden av skalaen kan det omfatte overvåking av det offentlige rom for å beskytte liv og helse eller oppklare kriminelle handlinger. Innenfor disse ytterpunktene finnes det mange potensielle områder for overvåking, som overvåking av garasjeanlegg, toalettrom og trappeoppganger. Det er stor forskjell på hvor alvorlige personvernetruslene er i de konkrete tilfellene.

Hensikten med meldeplikten ved kameraovervåking er blant annet å skape offentlighet rundt hvem som er behandlingsansvarlig. Dette er en opplysning som allerede skal fremgå av den varslingen av kameraovervåkingen som den behandlingsansvarlige er pålagt etter personopplysningsloven § 40. I utgangspunktet skal dette være tilstrekkelig informasjon for både Datatilsynet og allmenheten til å ta kontakt med den behandlingsansvarlige. I den grad innføring av kameraovervåking er å anse som et kontrolltiltak etter arbeidsmiljøloven, fastsetter arbeidsmiljøloven § 9-2 krav om drøfting og informasjon om kontrolltiltaket i virksomheten. Behandlingsansvarlig har i tillegg en plikt til å informere sine ansatte om at det samles inn opplysninger om dem (pol. §§ 19-20). Nevnte plikter vil normalt ha atskillig større informasjonsverdi for de ansatte enn meldingsdatabasen.

Et annet formål med meldeplikten er at Datatilsynet skal kunne nyttiggjøre seg den enkelte melding for blant annet å prioritere arbeidsoppgavene sine. Slik prioritering gjøres i dag på annet grunnlag, da det viser seg at meldingsdatabasen har lav kvalitet og at innsyn i den ikke gir et troverdig resultat. Datatilsynet har opplyst at kun en liten andel av de som anvender kameraovervåking melder behandlingen inn til meldingsdatabasen. At kameraovervåking er underrapportert er ikke i seg selv et

⁷ Sensitive personopplysninger er opplysninger om a) rasemessig eller etnisk bakgrunn, eller politisk, filosofisk eller religiøs oppfatning, b) at en person har vært mistenkt, siktet, tiltalt eller dømt for en straffbar handling, c) helseforhold, d) seksuelle forhold, e) medlemskap i fagforeninger, jf. personopplysningsloven § 2 første ledd nr. 8.

argument for å oppheve meldeplikten i slike tilfeller, men meldingsdatabasen har ingen troverdighet på dette området i dag. Det vises også til de generelle merknadene under punkt 3.

Departementet foreslår at det gjøres unntak fra meldeplikten etter personopplysningsloven § 31 første ledd for behandling av personopplysninger ved bruk av kameraovervåking. Bestemmelsen foreslås plassert i forskriftens kapittel 7 del «II. Behandlinger som er unntatt fra meldeplikt» i en ny § 7-11 b. Departementet anbefaler i samsvar med det ovenstående at personopplysningsforskriftens nye § 7-11 b gis følgende ordlyd:

§ 7-11 b. Kameraovervåking

Behandling av personopplysninger ved kameraovervåking er unntatt fra meldeplikten etter personopplysningsloven § 31 første ledd.

c) Forslag til ny § 7-11 c. Behandling av personopplysninger i organ for stat eller kommune når behandlingen har hjemmel i egen lov

Det følger av personopplysningsloven § 33 femte ledd at all behandling av personopplysninger i organ for stat eller kommune er unntatt fra konsesjonsplikt når behandlingen har hjemmel i egen lov. Slik behandling er likevel meldepliktig etter personopplysningsloven § 31.

Meldeplikten i slike tilfeller synes unødvendig, da behandlingen er regulert i egen lov. Det er grunn til å regne med at personvernet er hensyntatt under forberedelse av de aktuelle lovene. Personopplysningsloven vil dessuten gjelde for behandlinger som er regulert i særlovgivning, i den grad spørsmålene ikke er regulert i særloven (pol. § 5). Datatilsynet har heller ikke behov for en oversikt over behandlinger som er lovregulert, og særlovgivningen bidrar til offentlighet om behandlingen av personopplysninger. Hensikten med meldeplikten oppnås således på andre måter.

I vurderingen av om lovkravet er oppfylt, skal det legges til grunn samme vurdering som når det gis konsesjonsfritak etter personopplysningsloven § 33 femte ledd. I Ot.prp. nr. 92 (1998-99) side 129 er det nærmere redegjort for hva som kreves av lovhjemmel for konsesjonsfritak:

"For at et personregister skal være fritatt for konsesjon i medhold av denne bestemmelsen, kreves det at det eksplisitt fremgår av loven at det skal eller kan føres et register. Det er ikke tilstrekkelig at en særlov hjemler en aktivitet som gjør opprettelse av et personregister nødvendig. Selv om et personregister er fritatt fra konsesjonsplikt i medhold av bestemmelsen her, vil personopplysningsloven supplere den aktuelle særloven hvis ikke annet uttrykkelig fremgår av denne, jfr. § 5 i lovforslaget."

Departementet foreslår at det gis unntak fra meldeplikten etter personopplysningsloven § 31 første ledd for behandling av personopplysninger i organ for stat eller kommune når behandlingen har hjemmel i egen lov. Bestemmelsen foreslås plassert i forskriftens kapittel 7 del «II. Behandlinger som er unntatt fra meldeplikt» i en ny § 7-11 c. Departementet anbefaler i samsvar med det ovenstående at personopplysningsforskriftens nye § 7-11 c gis følgende ordlyd:

§ 7-11 c. Behandling av personopplysninger i organ for stat eller kommune når behandlingen har hjemmel i egen lov

Behandling av personopplysninger i organ for stat eller kommune er unntatt fra meldeplikten etter personopplysningsloven § 31 første ledd når behandlingen har hjemmel i egen lov.

d) Forslag til ny § 7-11 d. Elektronisk kjørebok og flåtestyring

Virksomheters behandling av personopplysninger i forbindelse med elektronisk kjørebok og flåtestyring er i dag meldepliktig etter personopplysningsloven § 31.

Elektronisk kjørebok har som formål å dokumentere at kjøring av virksomhetens bil har vært yrkesrettet. Dette gjøres ved å loggføre når de ansatte kjører og hvor mange kilometer. Flåtestyring har som formål å gi en oversikt over hvor bilene i bilparken er til enhver tid, slik at virksomhetens ressurser kan bli brukt på en effektiv måte. Ved flåtestyring er det ikke behov for like inngående detaljopplysninger som behandles i forbindelse med elektronisk kjørebok. De eneste relevante personopplysningene vil normalt være registrering av bilens, og da også sjåførens, lokasjon i sanntid. Det vil i utgangspunktet heller ikke være nødvendig å lagre personopplysninger, noe som innebærer at personverntusselen er mindre enn ved elektronisk kjørebok.

Ordningen med elektronisk kjørebok er av forholdsvis ny dato, og Datatilsynet ønsket i begynnelsen å få en oversikt over hvem som gjorde bruk av denne typen teknologi, som har i seg et stort potensiale for overvåking. Bruken av elektronisk kjørebok har imidlertid økt betydelig, og etter hvert vil alle virksomheter som gjør bruk av tjenestebiler bruke teknologien. Informasjon om hva dette innebærer er godt tilgjengelig, og meldingsdatabasen er antageligvis ikke lenger en informasjonskilde for publikum. Behovet Datatilsynet så i begynnelsen gjør seg derfor ikke gjeldende med samme styrke i dag.

Sentralt ved innføring av elektronisk kjørebok og flåtestyring er at behandlingsansvarlig gir god informasjon til sine ansatte. Innføring av elektronisk kjørebok og flåtestyring i virksomhetens kjøretøy kan anses som et kontrolltiltak, og må i så fall skje innenfor rammene av arbeidsmiljøloven kapittel 9. Arbeidsmiljøloven § 9-2 fastsetter krav om drøfting og informasjon om kontrolltiltak i virksomheten. Personopplysningsloven §§ 19 og 20 pålegger uansett behandlingsansvarlige å informere sine ansatte om at det samles inn opplysninger om dem. Nevnte plikter vil normalt ha atskillig større informasjonsverdi for de ansatte enn meldingsdatabasen. I tillegg er det vedtatt en relativt ny forskriftsbestemmelse om bruk av elektronisk kjørebok. Det vises til forskrift av 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven § 5-13-1 fjerde ledd. Der fremgår det at individuell fastsettelse av fordel ved privat bruk av arbeidsgivers bil forutsetter at det føres elektronisk kjørebok. Bestemmelsen bidrar også til offentlighet om denne type behandling av personopplysninger.

Departementet foreslår at det gjøres unntak fra meldeplikten etter personopplysningsloven § 31 første ledd for behandling av personopplysninger i forbindelse med bruk av elektronisk kjørebok og flåtestyring. Bestemmelsen foreslås plassert i forskriftens kapittel 7 del «II. Behandlinger som er unntatt fra meldeplikt» i en ny § 7-11 d. Departementet anbefaler i samsvar med det ovenstående at personopplysningsforskriftens nye § 7-11 d gis følgende ordlyd:

§ 7-11 d. Elektronisk kjørebok og flåtestyring

Behandling av personopplysninger i forbindelse med bruk av elektronisk kjørebok eller flåtestyring er unntatt fra meldeplikten etter personopplysningsloven § 31 første ledd.

Unntaket fra meldeplikten gjelder bare dersom behandlingen har som formål

- a) å dokumentere yrkesrettet kjøring, eller*
- b) å gi en oversikt over hvor bilene i bilparken er til enhver tid, slik at virksomhetens ressurser kan bli brukt på en effektiv måte.*

5.2 Behandlinger som er unntatt fra konsesjonsplikt og meldeplikt

a) Forslag til ny § 7-21 a. Klientregistre

Behandling av personopplysninger i forbindelse med virksomhet som er regulert av domstolloven kapittel 11 om rettshjelpvirksomhet og advokater, revisorloven, eiendomsmeglingsloven og verdipapirhandelloven er i dag regulert i personopplysningsforskriften § 7-23. Det innebærer at behandlingen er unntatt konsesjonsplikt, men underlagt meldeplikt.

Det synes lite hensiktsmessig å opprettholde en meldeplikt for behandling av personopplysninger i klientregistre så lenge særlovgivning gir regler på området. Det er grunn til å regne med at personvernet er hensyntatt under forberedelse av de aktuelle lovene. Personopplysningsloven vil dessuten gjelde for behandlinger som er regulert i særlovgivning, i den grad spørsmålene ikke er regulert der (pol. § 5). Særlovgivningen bidrar til offentlighet om denne type behandling av personopplysninger. I tillegg må det kunne antas å være alminnelig kjent at de aktuelle virksomhetene fører klientregistre. Det er derfor ikke betenkelig å unnta behandlingen fra meldeplikt når behandlingen foregår innenfor rammene av særlovgivningen.

Meldingsdatabasens funksjon er blant annet å skaffe Datatilsynet oversikt over virksomhetene i de forskjellige bransjene. Dette kan imidlertid Datatilsynet skaffe seg kunnskap om på annen måte, for eksempel gjennom bransjeorganisasjonene og tilsynsmyndighetene. Advokater, eiendomsmeglere og revisorer er underlagt lisensordninger som vil kunne gi Datatilsynet tilstrekkelig kunnskap om hvem som bedriver den aktuelle virksomheten. Finanstilsynet har ansvaret for godkjenning av statsautoriserte revisorer, registrerte revisorer, autoriserte regnskapsførere, eiendomsmeglere og inkasobevillingshavere. Tilsynsrådet for advokatvirksomhet utsteder advokatbevillinger, autoriserer advokatfullmektiger, samt gir tillatelse til ulike rettshjelpere og rettshjelptiltak.

Departementet foreslår at det gjøres unntak fra konsesjonsplikten etter personopplysningsloven § 33 første ledd og meldeplikten etter § 31 første ledd for behandling av personopplysninger i klientregistre. Bestemmelsen foreslås plassert i forskriftens kapittel 7 del «III. Behandlinger som er unntatt fra konsesjonsplikt og meldeplikt» i en ny § 7-21 a. Departementet anbefaler i samsvar med det ovenstående at personopplysningsforskriftens nye § 7-21 a gis følgende ordlyd:

§ 7-21 a. Klientregistre

Behandling av personopplysninger i forbindelse med virksomhet som er regulert av domstolloven kapittel 11 om rettshjelpvirksomhet og advokater, revisorloven, eiendomsmeglingsloven og verdipapirhandelloven er unntatt fra konsesjonsplikten etter personopplysningsloven § 33 første ledd og fra meldeplikten etter § 31 første ledd.

Unntaket fra konsesjonsplikt og meldeplikt gjelder behandling innenfor rammene av lovgivningen nevnt i første ledd.

Personopplysningsforskriftens § 7-23 foreslås opphevet som følge av ovennevnte forslag.

b) Forslag til ny § 7-21 b. Hvitvaskingsregistre og tilknyttet behandling av personopplysninger

Hvitvaskingsregistre og tilknyttet behandling av personopplysninger er i dag regulert i personopplysningsforskriften § 7-24. Det innebærer at behandlingen er unntatt konsesjonsplikt, men underlagt meldeplikt.

Rapporteringspliktiges behandling av personopplysninger i forbindelse med pålagt undersøkelses- og rapporteringsplikt er regulert i hvitvaskingsloven med tilhørende forskrifter. I den grad særlovgiv-

ningen ikke har bestemmelser som regulerer behandlingsmåten får personopplysningsloven anvendelse på disse (pol. § 5). Det er derfor ikke betenkelig å unnta behandlingen fra meldeplikt når behandlingen foregår innenfor rammene av særlovgivningen. Særlovgivningen bidrar dessuten til offentlighet om denne type behandling, og Datatilsynet har ikke behov for en oversikt over behandlinger som er lovregulert. Hvitvaskingsloven § 4 angir hvem som er rapporteringspliktige, og Datatilsynet vil dermed enkelt kunne skaffe seg kunnskap om den behandlingsansvarlige og om den aktuelle behandlingen, slik at vedkommende kan kontaktes for eksempel i forbindelse med kontroll. Meldeplikten synes i så måte unødvendig og foreslås opphevet, slik at denne type behandling verken er konsesjons- eller meldepliktig.

Departementet foreslår at det gjøres unntak fra konsesjonsplikten etter personopplysningsloven § 33 første ledd og meldeplikten etter § 31 første ledd for behandling av personopplysninger etter hvitvaskingsloven og tilhørende forskrifter. Bestemmelsen foreslås plassert i forskriftens kapittel 7 del «III. Behandlinger som er unntatt fra konsesjonsplikt og meldeplikt» i en ny § 7-21 b. Departementet anbefaler i samsvar med det ovenstående at personopplysningsforskriftens nye § 7-21 b gis følgende ordlyd:

§ 7-21 b. Hvitvaskingsregistre og tilknyttet behandling av personopplysninger

Rapporteringspliktiges behandling av personopplysninger som ledd i pålagt undersøkelses- og rapporteringsplikt etter hvitvaskingsloven, jf. forskrift 13. mars 2009 nr. 302 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv., er unntatt fra konsesjonsplikten etter personopplysningsloven § 33 første ledd og fra meldeplikten etter § 31 første ledd.

Unntaket fra konsesjonsplikt og meldeplikt gjelder bare dersom

- a) det utelukkende behandles opplysninger som fremkommer ved institusjonens undersøkelser etter hvitvaskingsloven, og*
- b) personopplysningene behandles for det formål som følger av hvitvaskingsloven og tilhørende forskrifter.*

Personopplysningsforskriftens § 7-24 foreslås opphevet som følge av ovennevnte forslag.

c) Forslag til ny § 7-21 c. Behandling av pasient- og brukeropplysninger hos helsepersonell som er underlagt offentlig autorisasjon eller gitt lisens

Behandling av pasientopplysninger hos helsepersonell som er underlagt offentlig autorisasjon eller gitt lisens er i dag regulert i personopplysningsforskriften § 7-26. Det innebærer at behandlingen er unntatt konsesjonsplikt, men underlagt meldeplikt.

Helsepersonell som er underlagt offentlig autorisasjon eller er gitt lisens omfatter blant annet helsepersonell på sykehus, legekontor, tannlegekontor og apotek. Dette er virksomheter som er godt regulert gjennom både lovgivning og autorisasjons- og lisensordninger. Deres behandling av personopplysninger reguleres av lov om behandling av helseopplysninger ved ytelse av helsehjelp av 20. juni 2014 nr. 42 (pasientjournalloven). Personopplysningsvernet anses tilstrekkelig ivaretatt av spesiallovgivningen. For spørsmål som ikke er regulert i pasientjournalloven, vil dessuten personopplysningslovens bestemmelser gjelde. Pasientjournalloven bidrar også til offentlighet om behandlingen av personopplysninger. I tillegg må det kunne karakteriseres som alminnelig kjent at helsetjenesten fører journal.

Helsepersonell som omfattes av bestemmelsen er underlagt Helsedirektoratets autorisasjons- og lisensordninger. Helsepersonellregisteret gir en oversikt over alt helsepersonell med autorisasjon eller

lisens etter helsepersonelloven. Det er grunn til å tro at denne oversikten gir et bedre bilde enn Datatilsynets meldingsdatabase. Det innebærer at Datatilsynet vil kunne skaffe seg oversikt over behandling av personopplysninger hos autorisert helsepersonell på andre måter enn gjennom meldeplikten. Det synes derfor unødvendig å opprettholde meldeplikt for slike behandlinger etter personopplysningsloven.

Departementet foreslår at det gjøres unntak fra konsesjonsplikten etter personopplysningsloven § 33 første ledd og meldeplikten etter § 31 første ledd for behandling av pasient- og brukeropplysninger hos offentlig autorisert helsepersonell og helsepersonell som er gitt lisens. Bestemmelsen foreslås plassert i forskriftens kapittel 7 del «III. Behandlinger som er unntatt fra konsesjonsplikt og meldeplikt» i en ny § 7-21 c. Departementet anbefaler i samsvar med det ovenstående at personopplysningsforskriftens nye § 7-21 c gis følgende ordlyd:

§ 7-21 c. Behandling av pasient- og brukeropplysninger hos helsepersonell som er underlagt offentlig autorisasjon eller gitt lisens

Behandling av pasient- og brukeropplysninger hos offentlig autorisert helsepersonell og helsepersonell som er gitt lisens, jf. helsepersonelloven § 48 og § 49, er unntatt fra konsesjonsplikten etter personopplysningsloven § 33 første ledd og fra meldeplikten etter § 31 første ledd.

Unntaket fra konsesjonsplikt og meldeplikt gjelder bare dersom personopplysningene behandles i forbindelse med

- a) behandling og oppfølging av den enkelte pasient eller bruker,*
- b) arbeid som oppnevnt sakkyndig, eller*
- c) utarbeidelse av statistikk.*

Personopplysningsforskriftens § 7-26 foreslås opphevet som følge av ovennevnte forslag.

d) Forslag til ny § 7-21 d. Bivirkningsrapportering

Behandling av personopplysninger ved bivirkningsrapportering som innehavere av markedsføringstillatelse for legemidler er pålagt etter legemiddeloven § 10 med tilhørende forskrifter, er ikke regulert i personopplysningsforskriften. Det innebærer at behandlingen i dag er underlagt både melde- og konsesjonsplikt etter personopplysningsloven.

Legemiddelfirmaer med markedsføringstillatelse plikter å gjennomføre legemiddelovervåking, jf. lov om legemidler § 10 og legemiddelforskriften kapittel 10. Innehaver av markedsføringstillatelse kan med hjemmel i personopplysningsloven § 9 første ledd bokstav b og § 11, jf. legemiddeloven § 10 med tilhørende forskrifter, behandle personopplysninger for å utføre overvåking av bivirkninger ved bruk av legemidler. Legemiddeloven med tilhørende forskrifter regulerer hvilke opplysninger som skal registreres og hvordan overvåkingen skal gjennomføres. Personidentifiserbare opplysninger kan bare behandles når det er nødvendig for formålet med behandlingen. Personopplysningslovens bestemmelser gjelder utfyllende for behandlingen. Personopplysningsvernet anses derfor tilstrekkelig ivaretatt. Lovreguleringen bidrar dessuten til offentlighet om behandlingen av personopplysninger.

Datatilsynet har ikke behov for en oversikt over behandlinger som er lovregulert. Markedsføringstillatelsen gis av Statens legemiddelverk, som kan kontaktes for å få en oversikt over de aktuelle virksomhetene. Departementet kan ikke se at det er behov for ytterligere tillatelser fra Datatilsynet. Det synes derfor unødvendig å opprettholde melde- og konsesjonsplikt for behandling av personopplysninger som nyttes i bivirkningsrapportering.

Departementet foreslår at det gjøres unntak fra konsesjonsplikten etter personopplysningsloven § 33 første ledd og meldeplikten etter § 31 første ledd for behandling av personopplysninger ved bivirkningsrapportering som innehavere av markedsføringstillatelse for legemidler er pålagt etter legemiddeloven § 10 med tilhørende forskrifter. Bestemmelsen foreslås plassert i forskriftens kapittel 7 del «III. Behandlinger som er unntatt fra konsesjonsplikt og meldeplikt» i en ny § 7-21 d. Departementet anbefaler i samsvar med det ovenstående at personopplysningsforskriftens nye § 7-21 d gis følgende ordlyd:

§ 7-21 d. Bivirkningsrapportering

Behandling av personopplysninger ved bivirkningsrapportering som innehavere av markedsføringstillatelse for legemidler er pålagt etter legemiddeloven § 10 med tilhørende forskrifter, er unntatt fra konsesjonsplikten etter personopplysningsloven § 33 første ledd og fra meldeplikten etter § 31 første ledd.

Unntaket fra konsesjonsplikt og meldeplikt gjelder bare dersom personopplysningene behandles med formål å sikre trygge og effektive legemidler, jf. legemiddeloven § 10 med tilhørende forskrifter.

e) Forslag til ny § 7-21 e. Intern og ekstern varsling av kritikkverdige forhold

Behandling av personopplysninger i forbindelse med *intern* varsling av kritikkverdige forhold er i dag unntatt konsesjonsplikt etter personopplysningsforskriften § 7-16 annet ledd, jf. arbeidsmiljøloven § 3-6, men underlagt meldeplikt. Behandling av personopplysninger i forbindelse med *ekstern* varsling av kritikkverdige forhold er i dag derimot både melde- og konsesjonspliktig.

Formålet med å etablere en varslingstjeneste er å legge til rette for at personopplysninger om kritikkverdige forhold knyttet til virksomheten, herunder lovovertridelser og mulige straffbare handlinger, skal kunne innberettes til virksomheten. Formålet er videre å sikre oppfølging av varsler med sikte på å avklare de faktiske forhold og treffe de nødvendige tiltak.

Arbeidsmiljøloven § 3-6 pålegger arbeidsgivere å legge forholdene til rette for intern varsling. Denne plikten bidrar til offentlighet om behandling av personopplysninger i forbindelse med intern varsling. Terskelen for at tilretteleggingsplikten skal inntre er lav, og det er «først og fremst «ukompliserte» virksomheter med få ansatte som vil falle utenfor», jf. Ot.prp.nr 84 (2005-2006) kapittel 9 side 54. Dette begrenser verdien av meldeplikten for Datatilsynet. For varsleren og den mistenkte vil informasjonsplikten etter personopplysningsloven §§ 19 og 20 ha atskillig større informasjonsverdi enn meldingsdatabasen. Det synes derfor unødvendig å opprettholde meldeplikt for behandling av personopplysninger i forbindelse med intern varsling.

Det er vanskelig å spore tungtveiende grunner for at reglene om melde- og konsesjonsplikt skal slå annerledes ut for *ekstern* varsling. Normalt vil en ekstern varslingstjeneste være et supplement til en intern varslingstjeneste. Formålet med behandlingen av personopplysninger vil for begge tilfellene være likt. Behandling av personopplysninger vil følge de samme reglene i personopplysningsloven, og personverntusselen vil normalt ikke være større ved ekstern varsling enn ved intern varsling.

Departementet foreslår at det gjøres unntak fra konsesjonsplikten etter personopplysningsloven § 33 første ledd og meldeplikten etter § 31 første ledd for behandling av personopplysninger i forbindelse med både intern og ekstern varsling av kritikkverdige forhold. Bestemmelsen foreslås plassert i forskriftens kapittel 7 del «III. Behandlinger som er unntatt fra konsesjonsplikt og meldeplikt» i en ny

§ 7-21 e. Departementet anbefaler i samsvar med det ovenstående at personopplysningsforskriftens nye § 7-21 e gis følgende ordlyd:

§ 7-21 e. Intern og ekstern varsling av kritikkverdige forhold

Behandling av personopplysninger i forbindelse med intern og ekstern varsling av kritikkverdige forhold er unntatt fra konsesjonsplikten etter personopplysningsloven § 33 første ledd og fra meldeplikten etter § 31 første ledd.

Unntaket fra konsesjonsplikt og meldeplikt gjelder bare dersom personopplysningene behandles i forbindelse med

- a) innberetning av varsler om kritikkverdige forhold, eller*
- b) oppfølging av slike varsler for å avklare faktiske forhold og treffe nødvendige tiltak.*

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

De foreslåtte unntakene fra melde- og konsesjonsplikt vil fjerne tidstyver for både Datatilsynet og virksomheter som behandler personopplysninger. Ifølge Datatilsynet vil de foreslåtte unntakene fra *meldeplikten* fjerne byrden ved innsendelse av anslagsvis 5 000 meldinger om behandling av personopplysninger hvert år.⁸ Unntakene fra meldeplikten vil dessuten medføre at virksomheter kan starte behandling av personopplysninger umiddelbart, fremfor å måtte vente i 30 dager slik loven krever (pol. § 31 annet ledd). De foreslåtte unntakene fra *konsesjonsplikt* innebærer at virksomheter spares for ressurskrevende prosesser ved søknader om konsesjon. De slipper også å avvente behandling av personopplysninger til forhåndsgodkjenning fra Datatilsynet foreligger. Det må legges til grunn at det har en gunstig effekt for de næringsdrivende å kunne iverksette behandlingen straks uten å avvente offentlig godkjenning.

For Datatilsynet vil unntakene fra melde- og konsesjonsplikt innebære effektivisering av egen drift. På samme måte som unntakene fra *meldeplikten* vil lette virksomhetenes byrde ved innsendelse av meldinger, slipper Datatilsynet arbeidet med å registrere alle innkomne meldinger i meldingsdata-basen og utstede kvittering for mottatt melding. Unntak for *konsesjonsplikt* vil også forenkle Datatilsynets arbeid ved at færre behandlinger av personopplysninger trenger forhåndsgodkjenning. Datatilsynet vil spare både tid og personalressurser ved ikke å måtte foreta en grundig gjennomgang av innkomne konsesjonssøknader om behandlinger av personopplysninger som i det alt vesentlige representerer små personvernetrusler. Datatilsynet vil dermed få frigitt tid fra ordinær melde- og konsesjonsbehandling til andre oppgaver, herunder kontroller og veiledning om regelverk.

Det er vanskelig å anslå den samlede effekten av de foreslåtte unntakene i kroner og ører. Det må likevel kunne legges til grunn at endringsforslagene vil ha gunstige økonomiske og administrative konsekvenser for både næringslivet og Datatilsynet.

⁸ Årsrapport for 2015, s. 35. Datatilsynet. 2016.